

به بهانه انتشار تکان دهنده لایو اینستاگرامی خودکشی یک زن، درباره فرصت‌ها و تهدیدهای رسانه‌های مجازی

خودنمایی تا پای مرگ!

آذر صدارت | روزنامه نگار

یکی دوروز قبل روزنامه «شهروند» خبر عجیب و تکان دهنده‌ای درباره زن جوانی که لحظه خودکشی‌اش را به شکل زنده، از طریق اینستاگرام برای همه، از جمله همسرش نمایش داد منتشر کرد. شهروند نوشت: «این زن در حالی که شربت‌ی سمی در دست داشت، با استفاده از پخش زنده اینستاگرام، با همسرش که به واسطه اختلافات خانوادگی خانه را ترک کرده بود، برای همیشه خداحافظی کرد. زن، دلیل خودکشی‌اش را ترک خانه و درخواست طلاق از سوی شوهرش اعلام کرد و او را مقصر این حادثه دانست. هرچند مرد با دیدن لایو همسرش، سر اسیمه به خانه رفت و با دخالت پلیس و اورژانس، او را به بیمارستان فرمابه منتقل کرد اما زن بعد از دقایقی با وجود تلاش پزشکان به دلیل مسمومیت جان باخت.» اتفاق و خبر قابل تاملی که فارغ از دلایل و ریشه‌های اقدام به خودکشی زن که به جای خودمهم است، مخاطب را با سوالاتی از این دست مواجه می‌کند که: «چرا میل به دیده شدن از طریق رسانه‌های اجتماعی مجازی، تا این حد عمیق شده که آدم‌ها غیر از لباس جدید و غذای خوشمزه و لوکیشن سفر و بچه و حیوان خانگی و... مایل هستند لحظه خودکشی‌شان را هم به اشتراک بگذارند؟» و «چگونه به کودکان و نوجوانان مان نحوه صحیح استفاده از رسانه‌های مجازی را آموزش دهیم؟» پرونده امروز زندگی سلام قرار است در گفت‌وگو با یک کارشناس مدیریت رسانه و یک یادداشت از منظر روان‌شناسی، به این سوالات پاسخ دهد.

دزدی به شکل زنده اگر مسابقه‌ای‌ترین پخش زنده اینستاگرام برقرار شود، لایو ز دیدن خودروبی‌ام، احتمالاً با اختلاف برنده خواهد شد؛ دو جوان ۲۶، ۲۵ ساله ایرانی در حال دزدی یک بی‌ام‌و، از خودشان لایو گذاشته‌اند که: «بله دیگه این جوریه؛ ما این طوری پول در میاریم.» و طبیعتاً پلیس هم دستگیرشان کرده‌است.

لایو از شکست عشقی زمان زیادی از لایو عجیب و غریب «دنیا جهان‌بخت» که باعث شد او به شهرت برسد، نمی‌گذرد. یکی دو سال پیش بود که او پخش

مرور لایوهای جنجالی ایرانی‌ها در روزهای اخیر

دوربین موبایل، هدفش ثبت لحظه است اما بعضی‌ها دوست دارند از آن استفاده همچنان انگیزترو و گاهی احمقانه‌ای بکنند و دیگران را در جریان چیزهایی که نباید قرار دهند. درست مثل آدم‌هایی که در ادامه، فهرست شیرین کاری‌هایشان را می‌خوانید.

یادداشت شفاهی دکتر «احسان پوری»، دکترای مدیریت رسانه، درباره ضرورت آموزش سواد رسانه

رسانه فقط یک ابزار است، مهم نحوه استفاده ماست

تأمینش آسبایی به دیگران نمی‌رساند- استفاده کنیم. اما گاهی، به هزار و یک دلیل روان‌شناسی، جامعه‌شناسی، فرهنگی، اقتصادی و... شاهد «بد کار کردی» این ابزار هستیم. بد کار کردی یعنی استفاده نادرست و منفی از این مدیا، طوری که هم به خودمان آسیب می‌رساند و هم به بقیه؛ یا در بهترین حالت، هیچ نفع و خیری به هیچ کس نمی‌رساند. مهم‌ترین ریشه این بد کار کردی‌ها، نداشتن علم و آگاهی مواجهه با رسانه یا در یک کلام، نداشتن سواد رسانه است.

به جای حذف و فیلتر، سواد استفاده از رسانه را بیاموزیم اولین قدم در راه آموزش و آموختن سواد رسانه، این است که به این ابزار قدرتمند، نگاه قهری و سلبی نداشته باشیم. یعنی به دنبال حذف و نادیده گرفتن نباشیم. متأسفانه در کشور ما، بیشتر نهاد‌های تأثیرگذار مثل آموزش و پرورش و صداوسیما، از فضای مجازی به عنوان یک غول خطرناک یاد می‌کنند و کل آسیب‌های فردی و اجتماعی را به گردن آن می‌اندازند و مدام به دنبال سانسور و فیلتر امکاناتش هستند. در حالی که باید بدانیم معمولاً مردم یک جامعه، در زمینه استفاده از فناوری‌های روز، از دولت و حکومت جلوترند و روی همین حساب، باید به جای پاک کردن صورت مسئله، با مسئله مواجه شد. دومین گام، تولید محتوای جذاب برای ارائه در رسانه‌های مجازی است؛ این کار دو تأثیر مهم دارد؛ یکی تربیت چشم و گوش مخاطب، جوری که کاربر یاد می‌گیرد همیشه در جست‌وجوی فیلم و موزیک و عکس و محتوای ارزشمند باشد (محتوای سرگرم کننده یا آموزشی که به ما، حس هدر رفتن وقت ندهد و احساس رضایت کنیم) و دوم، ترغیب مخاطب به ارائه همین جنس محتوا از طریق رسانه‌ای است که در اختیار دارد.

فضای مجازی، فرصت ابراز خود واقعی همه‌مان می‌انیم فناوری‌های ارتباطی، تیغ دولبه‌ای است که هم فرصت است و هم تهدید. در ابعاد فردی و اجتماعی، هم می‌تواند مثبت و مفید باشند و هم منفی و خطرناک. همه چیز بستگی به نحوه استفاده آدم‌ها از این ابزار و مدیا دارد. منتها مهم است بدانیم تعداد زیادی از افراد جامعه ما، به واسطه محدودیت‌های فرهنگی، اجتماعی، دینی، عرفی و حتی قانونی که وادارشان می‌کند در چارچوب‌های مشخص شده قدم بردارند و حرکت کنند، فضای مجازی را فرصتی برای عقده‌گشایی، راحت بودن، خود واقعی‌شان بودن می‌دانند و گاهی در این مسیر دچار افراط می‌شوند. این روزها فضای مجازی برای بیشتر زنان و مردان ما، یک امکان برای بروز ابعادی از شخصیت‌شان است که در فضای واقعی، امکان بروز و ظهورش را ندارند. این گونه است که مثلاً آقایا خانمی که همیشه با سر و شکل و رفتارهای رسمی و وزین و مختصرانه ظاهر می‌شود را در فضای مجازی بازپرویش و پیژامه، در حال فحش و ناسزا دادن می‌بینید و از این همه تفاوت، تعجب می‌کنید. در حالی که مهم است بدانیم اتفاقاً فضای مجازی، عمومی‌تر و ماندگارتر از فضای واقعی است؛ چرا که هیچکدام از داده‌های شما، هیچوقت از بین نمی‌رود و دیگر هیچ کنترل‌ری رویش نخواهید داشت.

دلیل بد کار کردی، نداشتن علم و آگاهی مواجهه با رسانه است باید یادمان باشد رسانه‌های مجازی، صرفاً ابزار هستند. ابزارهای قوی و تأثیرگذاری در اختیار ما که به واسطه‌شان می‌توانیم با دیگران حرف بزنیم، ارتباط برقرار کنیم و اثرگذار باشیم و طبیعتاً از آن در مراعات منافع‌مان- منفعی که

دعواهای زنده

کل کل و فحاشی «داود هزین» و «وحید خزائی» که هر دو اصطلاحاً از شاخ‌ها و گنده های اینستاگرام هستند هم، از آن پخش زنده های عجیب بود که البته بعداً مشخص شد همه چیز تبانی و بازی بوده است.

گاف سنگین در لایو

انگار داستان دنباله‌دار سوتی‌های فرزندان مسئولان تمامی ندارد؛ در یک مورد پسریکی از مسئولان خارج از کشور، در حالی از خودش لایو پخش می‌کرد که وضعیت اتاق و مهمانش که ناغال در لایو افتاد، هیچ تناسبی با پست

های قبلی این آغاز آده نداشت. در کنار این، حتماً شما هم ویدیوی زنده دو نفر از هنرمندان مشهور را دیده‌اید که بی خبر از لایو، یکدیگر را با الفاظ عجیب مورد خطاب قرار می‌دهند! در همین مدل سوتی دادن‌ها در لایو، یک بار چند بازیکن فوتبال کشورمان هنگام لایو، از قلبان و چیزهایی فیلم گرفتند که در شان بازیکنان حرفه‌ای نیست.

دعوت به پارتی به شکل زنده

بعد از لایو سرقت، نوبت به لایویکی از کاربران اینستاگرام می‌رسد که در پارتی، دوستان را به صورت زنده به محل مهمانی دعوت می‌کند

و به این شکل آدرس محل پارتی را در اختیار ماموران می‌گذارد.

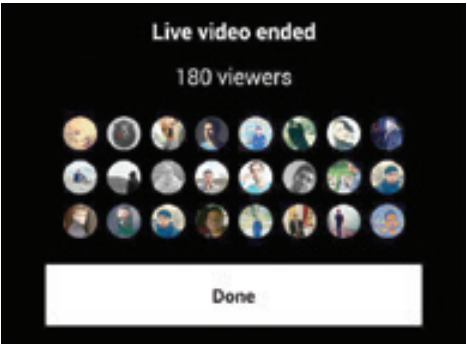
سقوط؛ نتیجه توجه به لایو

بعد از ویدیو خنده‌دار فردی که خود را روی دنده خلاص قرار داده بود و با انجام حرکات موزون سعی در نشان دادن تسلطش به رانندگی داشت و در نهایت منجر به سقوط ماشین در سرپایینی و تصادف شد، دو روز پیش هم در یکی از کشورهای دنیا حرکت مشابهی اتفاق افتاد و کاربر گرامی در راه پخش زنده از مسیر پر پیچ و خم به ته دره سقوط کرد.

از منظر روان‌شناسی، چه افرادی خود را بیشتر در فضای مجازی افشا می‌کنند؟

کمبود خود آگاهی و خود دلسوزی در قربانیان فضای مجازی

شکست می‌خورد یا احساس بی‌کفایتی می‌کند، به جای آن که خود را به باد انتقاد بگیرد، خود را درک کند. آن خودمهربانی در مقابل خودداری قرار می‌گیرد که در آن، فرد خود را به خاطر مشکلات زندگی سرزنش می‌کند. انسان‌های خوددلسوز، درک می‌کنند شکست خوردن و تجربه سختی‌های زندگی، غیر قابل اجتناب است. بنابراین زمانی که با تجارب سخت مواجه می‌شوند، به جای آن که از نرسیدن به ایده‌آل‌ها عصبانی شوند، با خود با مهربانی می‌کنند. یافته‌ها حاکی از آن است که افراد خوددلسوز، چون می‌دانند فضای مجازی محیط امنی نیست، کمتر از های زندگی خود را در آن بازگو می‌کنند. همچنین، افرادی که ذهن آگاهی بالایی دارند، به دلیل آگاهی از هیجانات و احساسات خود، اطلاعات خود را به صورت بیمارگونه در فضای مجازی منتشر نمی‌کنند. بنابراین کمبود خوددلسوزی، زمینه‌قربانی شدن در فضای مجازی را فراهم می‌کند. یافته‌های دیگری از این تحقیق، نشان داد که ابراز هیجان مثبت و صمیمیت، رابطه منفی و ابراز هیجان منفی، رابطه مثبت با خودآشنایی در فضای مجازی دارد. افرادی که هیجانات خود را بروز می‌دهند، کمتر دچار اختلالات روان‌شناختی می‌شوند و وقتی فرد توانایی ابراز هیجان مثبت را دارد، کمتر به خودآشنایی در فضای مجازی روی می‌آورد. متغیر مهم دیگر، انزوا است که نقش مهمی در خودآشنایی برخط دارد. اغلب افراد هنگام توجه به معایب شخصی خود، احساس تنهایی می‌کنند. به همین دلیل، ممکن است برای کمتر نگ کردن احساس تنهایی، به سمت فضای مجازی بروند. در این پژوهش نشان داده شد که انزوا با خودآشنایی رابطه مثبت دارد.

یکی از موضوعات مهم در فضای مجازی، خودآشنایی برخط یا همان آنلاین است. خودآشنایی، به اطلاعاتی اطلاق می‌شود که فرد در اختیار دیگری قرار می‌دهد. خودآشنایی برخط با مهارت آغاز دوست‌یابی، حمایت اجتماعی، رضایتمندی از نیازهای روان‌شناختی اساسی و کیفیت دوستی مرتبط است اما این پدیده که می‌تواند مرزها را در هم بشکند، تا حالا باعث مشکلات گسترده‌ای شده است. بنابراین برخورداری از روشی که بتواند میزان بروز خودآشنایی در افراد مختلف را پیش‌بینی کند و در کمک به آن‌ها و پیشگیری از لطامات احتمالی مؤثر واقع شود، اهمیت زیادی دارد. در این باره، محققان پژوهشی انجام داده و نقش دو عامل مهم روان‌شناختی، «خوددلسوزی» و «ابرازگری هیجانی» در پیش‌بینی خودآشنایی برخط را بررسی کرده‌اند. ابرازگری را به عنوان نمایش بیرونی هیجان، بدون توجه به ارزش (مثبت یا منفی) یا شیوه تجلی آن (چهره‌ای، کلامی و حالت‌های بدنی یا رفتاری) تعریف می‌کنند و سه بعد مختلف آن، شامل ابراز هیجان مثبت، ابراز صمیمیت و ابراز هیجان منفی است. دلسوزی به خود، یکی دیگر از متغیرهای مهم و تأثیرگذار در روابط بین فردی است. این خصیصه با رفتار حمایتی در روابط بین فردی همراه است و مؤلفه‌های آن شامل مهربانی به خود، قضاوت از خود، مروت یا وجه مشترک انسانی، ذهن آگاهی، انزوا و همانندسازی بیش از حد است. این پژوهش با مشارکت دانشجویان استفاده‌کننده از فضای مجازی انجام شده که به سوالاتی در باره خوددلسوزی، ابرازگری هیجانی و خودآشنایی برخط پاسخ دادند. محققان پس از بررسی پاسخ‌های آزمایش‌شوندگان، در تبیین این یافته‌ها می‌گویند: «دلسوزی به خود، مستلزم این است که فرد در زمان‌هایی که آسیب می‌بیند،

زندگی سلام

مخاطبان گرامی! هر روز ساعت ۱۱:۳۰ تا ۱۲:۳۰ می‌توانید با شماره ۰۵۱۳۷۰۰۹۳۶۶ تماس بگیرید و نقدها و نظراتتون رو راجع به محتوای این صفحه و کل زندگی‌سلام با مسئول این ضمیمه، سید مصطفی صابری، در میون بگذارید.

از پنجشنبه، صفحات کودک و نوجوان پنج‌شنبه‌ها چاپ می‌شود